

Fenntarthatósággal kapcsolatos nyilvános tudásmegosztás

Fenntartható fejlődés fogalma

A **fenntartható fejlődés** (*sustainable development*) olyan fejlődési folyamat (földeké, városoké, termelési folyamatoké, társadalmaké stb.), ami „kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy csökkentené a jövő generációk képességét, hogy kielégítsék a saját szükségleteiket”, ahogy az az Egyesült Nemzetek Szervezetének 1987-es Brundtland-jelentésében szerepelt. A fenntarthatóság biztosítja azt kívánja tőlünk, hogy a jelen és jövő generációk létfeltételeihez szükséges természeti és épített környezet minőségét, értékeit megőrizzük, és ezt úgy kell véghezvinnünk, hogy közben ne mondjunk le sem a gazdasági fejlődés, sem a társadalmi egyenlőség és igazságosság igényeiről.

A fogalom a nyolcvanas évek elején jelent meg nemzetközi szinten, a szociális valamint a környezeti problémák felismerését, ezen problémák összefüggését a gazdasági fejlődéssel jelenti.

Az ENSZ Millennium Project keretében 15 globális kihívást azonosítottak, melyek egymással összefüggő komplex problémák. Az emberiség jövőjét attól teszik függővé, milyen megoldásokat, válaszokat sikerül találni ezekre a kérdésekre. Bár az emberiség kilátásai (például a várható életkor vagy az írástudás tekintetében) több területen javultak, mind a gazdaság, mint a társadalom szintjén olyan környezeti problémákkal kapcsolatban kell lépéseket tenni, amelyekre a jelenlegi paradigmák mentén nehezen képzelhető el eredményes cselekvés. Az ENSZ számos dokumentuma foglalkozott a kérdéssel, például a 2005 World Summit Outcome Document a fenntartható fejlődés „egymással összefüggő és egymást erősítő pilléreit” a következőkben állapítja meg: gazdasági fejlődés, társadalmi fejlődés és környezetvédelem. Ezek egymásba vannak ágyazódva: a gazdaság a társadalom alrendszere, a társadalom pedig az ökoszisztéma alrendszere. Az ökológiai fenntarthatóság a döntő, mert ez határozza meg a társadalmat, s azon keresztül a gazdaságot. Ugyanakkor a három alrendszer komplex kezelése elengedhetetlen az eredményes beavatkozáshoz.

A fenntartható fejlődés vázlata

A fenntarthatóság feltételeinek biztosítása mint horizontális elvárás

A kapcsolódó jogszabályok értelmében minden projektet úgy kell megvalósítani, hogy az a fenntartható fejlődést, ezen belül a környezet védelmét és állapotának javítását előmozdítsa. A fenntartható fejlődés célkitűzéseit és megvalósítását szolgáló feladatokat az Európai unió és a hazai szabályozás stratégiai dokumentumokban rögzíti.

A fenntartható fejlődéshez való hozzájárulás projektszinten több módon is megjelenik. Egyrészt egyes fenntartható fejlődési szempontok önálló fejlesztési célként (konstrukcióként, pályázatként) megjelennek, míg mások közvetett módon kiválasztási vagy jogosultsági szempontok az egyes pályázatok elbírálása során.

1. Környezeti fenntarthatóság feltételeinek biztosítása a projektben

Az Elektronikus Közigazgatás Operatív programban megvalósuló tevékenységek legtöbbször a környezetre való hatása közvetett, de ezek meghatározóak a környezet állapotára. Természetesen minden tevékenységnek van közvetlen környezeti hatása is: a munkahely környezeti teljesítménye, a munkahely kialakítása, a munkahelyen üzemelő eszközök, a munkahelyen dolgozók magatartása, egy képzés lebonyolításának körülményei mind befolyásolják a környezet állapotát.

Környezeti menedzsment eszközök alkalmazása az ügyészségen

A környezettudatos menedzsment gondoskodik arról, hogy a szervezet által végzett tevékenységek közvetett hatásai ne járjanak jelentős negatív környezeti hatással. Ennek legjobb eszköze a tervezés, amelynek során felbecsüljük, előre látjuk a szervezet által végzett tevékenység közvetett és közvetlen hatásait, amelyek jelentős környezeti hatásokhoz vezethetnek.

A fenntarthatóság érdekében a Legfőbb Ügyészség, mint felelős költségvetési szervezet – összhangban az európai uniós elvekkel és a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégiával – nagy hangsúlyt fektet a környezettudatos intézményi működés kialakítására és ennek fenntartására. A Környezeti Fenntarthatósági Szabályzat kiadásával az ügyészség vállalja, hogy működésében a fenntarthatósági szempontokat lehetőségeihez mérten figyelembe veszi és érvényesíti.

A Szabályzatban megfogalmazott irányelvek alapján az ügyészség kidolgozza környezetvédelmi programjait, és azokat beépíti a mindennapi működési folyamataiba. A környezettudatos működés biztosítása érdekében figyelembe veszi – többek között – az [Európai Zöld Iroda Kézikönyv](#), valamint a [Zöld Iroda Zsebkönyv](#) ajánlásait is.

Az ügyészség vezetői kötelezettséget vállalnak a fenntarthatósági szempontok figyelembevételére az ügyészség költségvetésének és környezettudatos működésének érdekében. Erőfeszítéseket tesznek a környezeti erőforrások felhasználásának csökkentésére, az eszközbeszerzések, a munkaszervezési döntések meghozatala során mérlegelik a fenntarthatóság szempontjait. Ösztönzik az ügyészségi alkalmazottakat a környezettudatos magatartásra, és biztosítják ennek feltételeit.

A környezettudatos működés feltételeinek megerősítése és nyomon követése érdekében Fenntarthatósági Felelőst és Fenntarthatósági Megbízottakat jelölnek ki, továbbá

Fenntarthatósági Munkacsoportot hoznak létre, amelyek működésükkel segítik az ügyészség környezettudatos feladatellátását.

Az ügyészség vezetői biztosítják, hogy az ügyészség az alapfeladatainak ellátása, a szervezett programjai – ideértve a képzési programokat is – tervének kidolgozása és a közbeszerzési eljárásai során, illetve a kiadványai megjelentetésekor figyelembe veszi a Szabályzatban foglalt irányelveket és előírásokat.

A Fenntarthatósági Felelős, a Fenntarthatósági Munkacsoport, a Fenntarthatósági Megbízott

A Fenntarthatósági Felelőst az ügyészségi alkalmazottak közül – a Személyügyi, Továbbképzési és Igazgatási Főosztály vezetőjének javaslata alapján, az Ügyészségi Alkalmazottak Országos Tanácsa elnökének véleményét figyelembe véve – a legfőbb ügyész jelöli ki. A Fenntarthatóság Felelős felett munkáltatói jogkört gyakorló ügyészségi alkalmazott gondoskodik arról, hogy a Fenntarthatósági Felelős munkaköri leírásában szerepeljen ez a feladatkör.

Az Éves Környezeti Fenntarthatósági Jelentés és Terv összeállítása

Az Éves Környezeti Fenntarthatósági Jelentés és Terv (a továbbiakban: Jelentés) az ügyészség fenntartható fejlődésének elérése érdekében kifejtett teljesítmények, teljesítményadatok mérésére, az eredmények bemutatására, közzétételére irányuló, tényadatokat és javaslatokat tartalmazó dokumentum. A Jelentésnek kiegyensúlyozott és pontos, hiteles képet kell adnia az ügyészség fenntarthatósági teljesítményéről.

Az Ügyészség Éves Fenntarthatósági Jelentésének és Tervének összeállítása és benyújtása a legfőbb ügyész részére minden év április 30. napjáig történik.

2. Társadalmi fenntarthatóság feltételeinek biztosítása a projektben

A fenntartható fejlődés felé vezető út értékelésére vonatkozóan számos megközelítés létezik. Ezek közül a legszélesebb körben elterjedt és számos nemzetközi szervezet ajánlásaiban is szerepel az ún. „többféle tőke” modellje. Ez a modell különválasztja az életminőség – egymással nyilvánvalóan összefüggő – négy dimenzióját, és ez alapján négyféle tőkét különböztet meg: *az emberi (humán) tőkét, a társadalmi tőkét, az ember alkotta tőkét és a természeti tőkét.*

Közülük a társadalmi tőke az egyének közötti kapcsolatokat, szoros társadalmi kapcsolathálókat, erős civil szervezeteket, valamint a kölcsönösség a szolidaritás és a bizalom ezekből fakadó formáit foglalja magában, amely által a társadalom több, mint egyének összessége. Ezen túlmenően a kisebb és nagyobb közösségekkel a kormányzás különféle formáival, a társadalmi viselkedéssel és a kulturális kifejeződéssel valamilyen mértékű azonosulást jelenti. A társadalmi tőke a közösség tagjainak a döntésekbe való bevonására, részvételére és az élhető környezetre épít.

A társadalmi fenntarthatóság szempontjából *a társadalmi és a humán tőke megőrzése, illetve növelése tűnik elsődleges célnak.* A társadalmi fenntarthatóság szempontjainak ügyészségi alkalmazása e cél elérését segíti elő.

A társadalmi fenntarthatóságot biztosító intézkedések az ügyészségen

- érintettek azonosítása, bevonása a projektmegvalósítás folyamatába: a fejlesztett rendszer belső felhasználóinak bevonása (munkacsoportok működése a fejlesztés során);
- célzott segítségnyújtás a fejlesztés által érintett csoportok, személyek számára: helpdesk működtetése jelenleg is;
- nyilvánosság, átláthatóság biztosítása: a szervezeti felelősségi rendszer áttekinthető és közérthető bemutatása a nyilvánosság felé: információk közzététele a honlapon;
- a projekt irányítási és döntéshozatali rendjének bemutatása: a naprakész dokumentumot hozzáférhetővé tettük az interneten;
- a belső célcsoport körében a társadalmi felelősség és a fenntarthatóságra vonatkozó tudatosság erősítése: a fenntarthatósági ismereteket beépítettük a [felhasználói képzések tananyagába](#);
- esélyegyenlőség biztosítása: egy meghatározott hátrányos helyzetű csoport (vakok) igényeit figyelembe vevő rendszer került kialakításra;
- munkaidő-kedvezmény biztosítása a dolgozók továbbképzéséhez: a kedvezmény igénybe vételének lehetőségét hatályos legfőbb ügyészi utasítás tartalmazza;
- rugalmas munkaidő szervezés: alkalmazásának lehetőségét hatályos legfőbb ügyészi utasítás tartalmazza;
- esélyegyenlőségi felelős alkalmazása: a legfőbb ügyész kijelölte a Legfőbb Ügyészség azon munkatársát, akinek e feladat ellátása a munkaköri leírásában is szerepel.